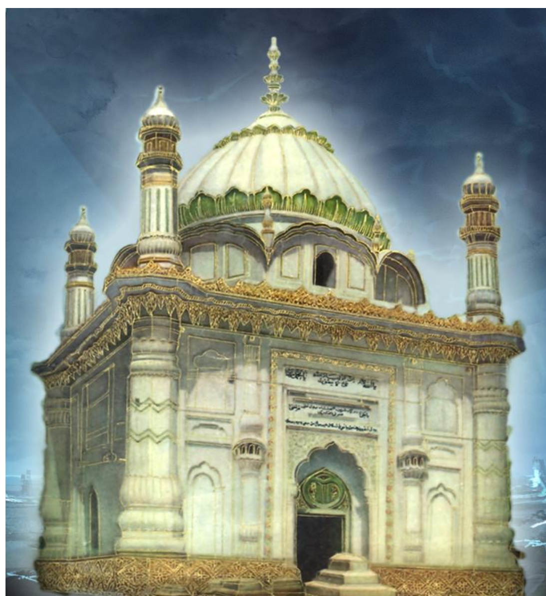
سوانح عُمري حضرت شهنشاهہ بُڍل فقير صُوفي القادري

دُري ناياب

كمپوزنگ: فقير طارق حيات لاشاري

بسم الله الرحمن الرحيم

ديباچو

لَوْلاکَ لَما خَلَقْتُ الْأَفْلاکَ (قرآن پاڪ)
أوَّلُ مَا خَلَقَ اللهُ نُورِي (حديث شريف)

خاص تعريف آهي، واسطي خالق الخلق، ۽ مالڪ الملڪ جي جو جُڳائي ثناءِ حضرت محمد مصطفيٰ احمد مجتبيٰ ﷺ جن جي طفيلي هي جهان دنيا جو بلڪ ساري ڪائنات پيدا ٿي. جنهن جو ثبوت مٿين آيت شريف ۽ حديث پاڪ مان ملي ٿو. پوءِ چو نہ اسان پنهنجي پياري نبي ﷺ جي تَعريف ڪريون. ۽ سَندن نقش قدم تي هلڻ جي ڪوشش ڪريون. اما بعد

هي ڪتاب " دُري ناياب " جي نالي سان هادي شهنشاه سائين بدِل فقير صوفي القادري جن جي منجهس سوانح عمري ۽ سندن معجزنما گفتارن جي قلم بند ڪري ڇپائڻ لاءِ حضرت سجاده نشين اڪمل اهل الله هادي حضرت فقير عبدالڪريم صوفي القادري جن پنهنجي فرزند ارجمند حضرت فقير مَست مُحمد مُقيم صُوفي القادري جَن ڪي حُڪم فرمايو. جو صاحبزاده صاحب جن درج ڪري ڇپرايو.

اِنَّما اَمرُهُ اِذا اَرادَ شَيئاً اَن يَقولُ لَهُ کُن فَيَکون

هن آيت جي لکڻ جو صرف اهو مقصد آهي تہ جڏهن رب جي ذات پنهنجي حُسن نورِ محمد ﷺ جن ۾ ڏٺو تڏهن امر ڪيائين پنهنجي ارادي ڪي تہ ٿي پَئُہ. پوءِ ٿي پيو. ڇا ٿيو جو ساري ڪائنات جُڙي ۽ روح پيدا ٿي پيا. ڪِٿان؟ سندس نور مان جدا جدا جُزا ٿيا.

فرمايائون الست بربڪُم؟ ارواحن عرض ڪيو قالو بليٰ پوءِ محبوب پاڪ جن جي پيشوائي لاءِ زمين ڪي سينگارڻ واسطي آدم عليہ السلام جي بوتي تيار ڪرڻ لاءِ ملائڪن ڪي حڪم فرمايو تہ آدم جو بوتو پاڻي ۽ مٽي مان تيار ڪيو. پوءِ ملائڪن بوتو ناهيو مگر جيئن رب پاڪ جي ذات ڪي بڻائڻو هيو ان موجب ملائڪن ڪي ناهڻ نہ آيو. پاڻ فرمايا.ئين " خلق الله آدم عليٰ صورته " ، **جڏهن آدم عليہ السلام ۾ روح آيو. تڏهن ذات حق جي ملائڪن ڪي حڪم ڪيو "** وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ". **جنهن ڪري ابليس ڪي آسمانن تان تڙايو ويو ۽ بيزاري جو توڪ سندس گردن تي آيو. ۽ آدم عليہ السلام ڪي بهشت ۾ رهايو ويو.**

ذات حق ڪلام پاڪ ۾ فرمايو آهي " وفي أنفسكم أفـلا تبصـرون " جن ڪي انهيءَ آيت شريف جي معنىٰ جي خبر پيئي انهن ڏسڻ جي ڪوشش ڪئي. ۽ ڪيس ڳولهي لهڻ لاءِ هن آيت تي هليا. " وبتغو اليهم الوسيلت " ۽ رهبر ڪامل (مرشد) جي دست بيعت تي سندس امر موجب هلندي جيڪي بہ مرشد هنن کي سبق ڏنو. ان موجب ڳولهي پاڻ وٽ ان کي موجود ڪيائون. ۽ انهيءَ مالڪ پاڻ ان جسم مان اناالحق جا نعرا عالم آشڪار ڪيا. تنهن ڪري رهبر ڪامل مرشد جو دست بيعت ٿيڻ لاءِ خود ذات حق جو فرمان آهي.

انهيءَ ڪتاب الله کي سچي ڪرڻ شروع ۾ آيت شريف آهي. " ذَلِكَ الْكِتَابُ لا رَيْبَ فِيهِ " جنهن جي ڪري حق جي ڳولا وارا طالب قرآن پاڪ کي سچو ۽ صحيح سمجهي ۽ ذات حق کي ڳولهي لهن ٿا. ۽ طالب حق وارن جي پرورش ان رب پاڪ جي ئي ذمہ آهي.

اهڙيءَ طرح ڏنو ويو آهي تہ جيئن جهان ۾ ڪيترين ئي پيرن، فقيرن ۽ بزرگن جون درگاهون ۽ گاديون آهن تہ انهن کي وڏيون وڏيون ملڪيتون آهن ۽ وڏين ملڪيتن ۽ هستين وارا طالب آهن. مگر شهنشاه سائين بدل فقير صوفي القادري جن جي گاديءَ کي ڪابہ ظاهري ملڪيت ڪانهي ۽ نہ وري کي وڏين ملڪيتن وارا ماڻهو مريد اٿس. ڪين الله پاڪ تي توڪل آهي. " مَن يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ " انهيءَ تي توڪل اٿن. ۽ نہ وري ٻين پيرن ۽ بزرگن جيان مريدن جي در تي ڏن لاءِ نہ ويندا آهن. جيڪڏهن ڪو طالب مريد دعوت جو اهتمام ڪندو آهي. ۽ اسم الله جو وجهندو آهي تہ پوءِ ان جي دعوت کائڻ ويندا آهن. ۽ ان کان ڪجهہ نہ گهرندا نہ آهن. پر جيڪڏهن ڪو طالب مريد راهہ الله ڪجهہ ڏيندو آهي تہ اهو وٺندا آهن. وٽن ڪوبہ سوالي اسم الله جو جهڙي بہ ڪم لاءِ ڪٽي ايندو آهي. ان جو پورو ڪري ڪيس راضي ڪندا آهن. " اَلفَقيرُ لاَ يَحتاجُ اِلَى الله " . باقي ٻارهن مهيني هڪ دفعہ درگاه جا طالب رلهين جو سير عام ڳوٺن ۽ شهرن مان ڪندا آهن. جو اهي رلهيون درگاهہ تي سوالين، بيمارن ۽ مسافرن جي اوڍڻ لاءِ ڪم ايندیون آهن.

لايحتاج انهانون هوندا فڪر جنهانون سارا هو،
دوست جنهادي دل تي وسندا دشمن لهي نہ وارا هو،
نظر جنهان دي ڪيميا هوندي سي ڪيئن مارن پارا هو،
باهو عاشق اٿاهين رهندي جتي رهندا نبي سونهارا هو.
(حضرت فقير سلطان باهو)

الراقم:- حضرت فقير مست محمد مقيم صوفي القادري
از درگاهہ شريف (بدل فقير)

حضرت شهنشاهه بُڊل فقير صوفي القادري پنهنجي فرزند فقير مست محمد مقيم سان گڏ نڪتل هڪ قيمتي تصوير

فهرست

بسم الله الرحمن الرحيم

سوانح عمري هادي سائين ٻيدل فقير صوفي القادري

سندن عالم ارواح کان عالم ناسوت ۾ آمد ڳوٺ بخشو اُنڙ ضِلع شڪارپور ۾ ٿي. اهو ڳوٺ هِن وقت ڳوٺ ٻُيدل فقير جي نالي سان مشهور آهي. انهيءَ ڳوٺ ۾ نالي ”حضرت واسع فقير“ رهندو هو. پاڻ ظاهري طرح سان ذات جا اُنڙ هئا. پاڻ درويش صورت ۽ سيرت جا صاحب هيا. رات ڏينهن پنهنجي مالڪ جي يادگيري ۽ گذرسفر لاءِ ظاهري ڪرت ڪيتي ڪندا هئا. نہ ڪنهن کان گهرندا هيا نہ ڪنهن کي ايذائيندا هُيا.

قدرت جو اهڙو رنگ جو ”حضرت واسع فقير“ کي پٽ جي اولاد ڪونہ هئي. جنهن ڪري هو شب روز بارگاه ايزديءَ ۾ اولاد جا سائل هوندا هيا.

هڪ ڏهاڙي خالق اڪبر جي مهربانيءَ سان هڪ مست درويش انهيءَ ڳوٺ ۾ آيو.”حضرت واسع فقير“ مست فقير کي عرض ڪيو تہ مونکي نرينو اولاد ڪونہ آهي، جنهن لاءِ ڏاڍو منتظر آهيان. اوهان الله جي نالي انهيءَ مالڪ جي درگاه مان هڪ صالح نيڪ پٽ وٺي ڏيو.

جنهن تي انهيءَ مستَ بارگاه الاهيءَ ۾ مناجات ڪري حضرت واسع فقير کي فرمايو تہ ”ادا تو کي انشاالله هڪ فرزند ڄمندو. جنهن جو اسم مبارڪ "ٻُيدل" رکندا“. انهن لفظن چوڻ بعد اهو نانگو مست فقير جيڏانهن جو هيو تيڏانهن هليو ويو.

ڪجهہ وقت گذرڻ بعد مست فقير جي قول موجب حضرت واسع فقير کي فرزند ارجمند تولد ٿيو. ليڪن ٻار جي ناڙي وڍڻ لاءِ اهڙو ڪوبہ اوزار ڪونہ ٿي لڌو. ٻار جي وارثن گهڻي ڪوشش ڪئي پر اُهو نہ ليبيو. انهيءَ پريشاني جي عالم ۾ پاڻ ،جو اجا دنيا ۾ مس ظهور فرمايو هيو ،فرمائڻ لڳا ”ڪاتي جاري ۾ رکي اٿوَ“. ڄاول ٻار جا اهي لفظ ٻڌي حاضر مجلس وارا حيران ٿي ويا.

مست فقير جي فرمان موجب فقير صاحب جن جو نالو "ٻيدل فقير" رکيو ويو. ڪين اڄ تائين انهيءَ پاڪ اسم سان طالبَ ۽ نياز مندَ ياد ڪندا آهن.

هادي سائين جن جي تعليم حاصل ڪرائڻ لاءِ والدين جون ڪوششون

جنهن وقت ٻيدل سائين جن ننڍڙا هيا سندن والدين ناز ۽ نعمت سان ڪين نپايو. جڏهن ستن اٺن ورهين جا ٿيا ان وقت فقير صاحب جي عزيزن ظاهري علم جي تعليم لاءِ پسگردائي جي مدرسن ۾ ڪين استاد جي حوالي ڪرڻ جون ڪوششون ورتائون.

مگر فقير سائينءَ کي صبح جو گهر کان پڙهڻ لاءِ موڪليندا هيا ته پاڻ مدرسي کان تتائي جهنگ ۾ گوشه نشين ٿي باطن جي رازن سان مشغول رهندا هيا.

ڏينهن گذرڻ بعد جڏهن سندن والد کي خبر پئي ته فقير ظاهري علم جي اوڏو نه آهي. تڏهن علم پرائڻ لاءِ ڪنهن دوري مسافري تي چڙهڻ جو خيال ڪري مدرسه امروٽ شريف ۾ ڪين ڇڏي آيا ۽ مدرسي جي اسادن کي تاڪيد ڪيائون ته "فقير صاحب کي ظاهري علم جي چڱي طرح ڪوشش ڪريو."

جِن کي لڳي لنوءَ يار جي وسري وين ڪم ڪار ٻي
طلب هين سردار ڪي سي عام ۾ هٽ نه اڙيا

(حضرت ٻيدل فقير)

پوءِ جڏهن مدرسي جي استادن ڏٺو ته فقير صاحب ظاهري اکرن جي واه ئي نه آهي تڏهن هنن جي دل ۾ اهو خيال پيو ته جيڪر فقير اسان وٽان پنهنجي گهر وڃي ته چڱو آهي. پوءِ هادي سائين جن به استادن کان رخصت گهري ته هينئر پنهنجي ڳوٺ ويندا سون. جنهن تي مدرسي جي معلمن ۽ مولوين به خوشيءَ سان ڪين موڪل ڏني. پوءِ فقير سائين جن پنهنجي ڳوٺ اچي پهتا. جڏهن سندن والدين هادي سائين جن جا التا خيال ڏٺا تڏهن مجبور ٿي ڪين مال چارڻ جو ڪم رکيو. پاڻ به راضي ٿي صبح جو مال چوڙي جهنگ ڏانهن ويندا هئا ۽ شام جو مال کي چاري واپس ايندا هئا ۽ پاڻ اڪيلائي ۾ ويهي يار سان روح رهاڻيون ڪندا هئا.

هڪ ڏينهن ٻورين جا ڦر اچي مائرن سان مليا ۽ ڪير سمورو ڏائي ويا. شام جو جڏهن ڳئون گهر آيون ۽ ٻورن سان ڦر گڏيل هُئا ۽ ڳئون ڏاتلان هيون. تڏهن سندن والدين فرمايو ته "بابا ٻورن جي به حفاظت نٿا ڪريو جو ساڻن ڦر گڏجي ڏائي ويا آهن". پاڻ هادي سائين جن ڳئن کي فرمايو ته "مائي، اوهان ٻچن کي پلي ڪير پياريو مگر خدمت وران جو به خيال

ڪريو.“ انهيءَ ڏينهن کان پوءِ ڦر پنهنجي مائرن سان ساڻ هوندا هئا ۽ ڳئون به هميشه جيترو کير ڏينديون هيون.

جيئن ته فقير سائين پاڻ مال چاريندا هئا سو هڪ ڏهاڙي صبع جو مال کي جهنگ ۾ چڏي پاڻ هڪ وڻ هيٺان دم اسم جي ڏيان جو ڪري آرامي ٿي پيا ۽ ڍور ڪيڏانهن جو ڪيڏانهن هليا ويا. فقير سائين جن ڍورن ڏي ظاهرت ۾ ڪو به خيال نه ڪيو.

عاشق ويا اوڏنهين جاتي رڍَ نه ڪا ڳئون
نه ڪا ٻيڪ ٻڪر جي نه ڪا چِڙن جي چَئون پَئون
نه ڪو سونچو سَانِيرِ جو نه ڪا ڍورن ڍَئون
غلام حيدر غيب ۾ ٿيا گاروڙي گئون
چَٽُن کي چَئون پَئون موڳن کي هِن مال جي

(حضرت صوفي فقير غلام حيدر گودڙيو)

شام جو ڍور وڃي هڪڙي هاري جي پوک ۾ پيا. جڏهن هن هاري کي خبر پئي ته آلائي ڪنهن جا ڍور پوک پيلن ٿا سو اتان پوڳ مان ڍور ڪڍي اڳ ۾ ڪيائون. ڍورن اهو رستو ورتو جتي هادي سائين جن وڻ جي ڇانو ۾ آرامي هئا. شام جو اهو دستور آهي ته هر هڪ جسم جو پاڇو اوڀر طرف هوندو آهي. مگر ان وڻ جو پاڇو صبح جي وقت وانگر اولهه طرف بيٺل آهي جنهن وڻ جي ڇانو ۾ هادي سائين جن آرامي هيا. اهڙو عجيب قدرت جو رنگ ڏسي هارين پاڻ ۾ ڳالهايو ته ”هي عجيب رنگ آهي جو صبح جو به اولهه طرف کان ۽ وڻ جو به پاڇو به اولهه طرف کان آهي.“ اجان ويجهو آيا ته هڪ نينگر انهيءَ وڻ جي ڇانو ۾ آرامي آهن ۽ چوڻ لڳا ته ” واهه جو هي مرد موليٰ جو رنگ آهي. منجهس اهڙي ڪا مٽيان آهي جو وڻ به هن جي امر ۾ خدمتگار آهن.“ ايتري ۾ پاڻ سائين جن اٿي پيا ۽ هارين اچي قدم بوسي ڪري دعا خير طلبي واپس وريا ۽ پاڻ هادي سائين جن ڍور ڪاهي اچي جاءِ تي پهتا.

جاڳڻ آهي جنجال ننڊ ته ناز پرين جو
سهي ڪر سچل چوي هاديءَ سندو خيال
جي خاصو رکين خيال ته سمهڻ مان سُڌ پوي
(سچل سرمست)

عشق وحدت جي اظهاري

ڏينهن گذرڻ بعد هادي سائين جن پنهنجي دِل جي وِندر لاءِ هڪ يڪتارو پاڻ ناهيو ۽ جهنگ ۾ وجي ڊور چڏي پاڻ ويهي عِشق جون مِنيون ٻوليون ٻوليندا هُئا. جِئن پاڻ پنهنجي ڪلام ۾ فرمايو اٿن.

سِگهو مُوتِج يار تو کي وينا ساريون.
”ٻُيل سائين“

يڪتاري تي راڳ ڳائيندي وجد ۾ اچي ويندا هُئا. ڌرتيءَ کان شهباز وانگر پرواز ڪري مٿي ويندا هئا ۽ پري وڃي لهندا هئا. هڪ دفعي جي ڳالهه آهي ته سندن ڳوٺ ۾ شخص پهلوان هئا جن اها ڳالهه ٻڌي ته ٻُيل سائين جن راڳ ڳائيندي زمين کان مٿي پرواز ڪري ويندا آهن. هنن پاڻ ۾ صلاح ڪئي ته” آڄ فقير وٽ هلون ڪانئن راڳ ڳارايون پوءِ جنهن وقت هو پرواز ڪري ان وقت ڪيس بند ڪري جهليندا سون“. القصه هادي سائين وٽ آيا ۽ ڪلامن چوڻ لاءِ عرض ڪيائون. ٻُيل سائين سندن عرض قبول ڪري پاڻ ۾ ٻول چيائون ته سندن پنيون مُبارڪ ڏکڻ لڳيون. انهن تي پهلوانن کي فرمايو ته” ڪا ٻه گستاخي نه ڪجو ورنه توهان لاءِ چڱو نه ٿيندو“. جڏهن عشق جي شهباز پرواز ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي ته انهي ٻنهي پهلوانن هادي سائين جن جي قدمن ۾ ياڪر وجهي جهلڻ جي ڪوشش ڪئي ليڪن ٻُيل سائين انهن ٻنهي چٽن کي اڏاري وٺن کان مٿي ڪٽي ويا. ساري شهر جا ماڻهو مڙي آيا ۽ ٻُيل سائين کي الله جا اسم وِڏائون. جنهن تي پاڻ هيٺ زمين تي لهي آيا ۽ انهي ٻنهي کي بازن ۾ هٿ وجهي فرمايائون ته ”ڪيڏانهن اچلايانوءِ“. انهن تي وارث قسم وجهڻ لڳا ۽ گهٽن زارِن کان بعد ڪين معافي ڏِنائون. هي آهي حضرت عشق جي طاقت. جڏهن ماڻهو هادي سائين جن جو اهو رنگ ڏٺو ته سيئي ماڻهو چوڻ لڳا ته فقير سائين جن کي غيبات يا جِنن جو اثر آهي ۽ سندن والدين کي به انهيءَ ڳالهه تي بيهاريائون ته ڪو عامل گهرائجي. جنهن تي هو پوپا گهرائي طرحين طرحين جا عذاب ڏيڻ لڳا. پر عشق وارن کي پوپا ۽ جاڳر ڇا ڪرن. ايترن عذابن ڏيڻ مان وريو ته ڪجهه به نه. هادي سائين جن تي ڪافي عرصو اها حالت طاري رکيائون.

هادي سائين جن جو دست بيعت ٿيڻ

بُڍل سائين جن جي ڳوٺ ۾ چند ماڻهو پير سائين پاڳاري جن جا مريد هئا. جن مان فريد فقير مڱڻهار خاص مريد هو. ان وقت پير سائين جن جي گاديءَ تي سجاده نشين پير حزب الله شاه صاحب جن هئا.
پير سائين جن جي عزيز پير علي سرور شاه جن کي فريد فقير دعوت ڪري وٺي آيو. پير سائين جن فريد فقير کي چيو ته” اوهان جي ڳوٺ ۾ ڪو راڳ چوندو آهي؟ ته انهيءَ کي وٺي اچ ته دل کي وندرايون“. جنهن تي فريد فقير عرض گذاريو ته ”سائين هت واسع فقير جو نينگر نالي بُڍل فقير يڪتاري تي ڪلام چوندو آهي. پر جڏهن هو ٻه ڪلام پورا ڪري ٿيون ڪلام چوندو آهي. ته هن تي اهڙو حال پوندو آهي جو هو بيخود ٿي زمين ڪان متي اڏامندو آهي. جنهن ڪري واسع فقير عام ماڻهن کي چوندو آهي ته نينگر ڪان ڪلام نه چوائيندا ڪريو. جو هو بي اختيار اڏامي وڃي ڪڏن ۽ ڪوہن ۾ ڪرندو آهي ۽ ڪين تڪليف ايندي آهي.“ پير صاحب جن کي هي عجيب قسم جي ڳالھ ٻڌي بُڍل سائين جن سان ملڻ ۽ ڏسڻ جو ڏاڍو شوق ٿيو. جنهن تي واسع فقير کي گهرائي بُڍل سائين جن جي ڪلام ٻڌڻ جي فرمائش ڪيائون. واسع فقير عرض ڪيو ته ”سائين، هو فقير پنهنجي خيال وارو آهي. ڪنهن وقت چوڻ موجب هلندو آهي ۽ ڪڏهن ڪنهن جي ٻڌندو ئي ڪونهي. جيڪڏهن اوهان پنهنجو ماڻهو موڪلي ڪين گهرائي ڪين پاڻ فرمائيندوء ته هو اوهان جو امر مجندو ليڪن ڪيس ٻن ڪلامن ڪان وڌيڪ نه چوائيندا جو هن کي تڪليف اچي ويندي آهي.“

پير صاحب جن فريد فقير کي حڪم فرمايو ته ”توهين نينگر کي وٺي اچو.“ فريد فقير جي چوڻ تي پاڻ بُڍل سائين آيا ۽ پير سائين سان ملڻ بعد پير صاحب جن جو امر نور بر چشم ڪري يڪتارو ڪڻي ڪلام چوڻ شروع ڪيا. جڏهن ٻيو ڪلام پورو ڪيائون ته بُڍل سائين جن جون پِنيون ڏڪڻ لڳيون. پير صاحب جن ٻه ڏٺو ته حضرت عِشق جو شهباز پرواز جي تيارين ۾ آهي. وڌيڪ ڪلام چوڻ ڪان منع ڪيائون. اُن ڪان بعد پير سائين جن بُڍل سائين کي تحفه طور هڪ پوشاڪ عِنايت ڪيائون ۽ ساڻن مخفي طرح ويهي ڪجھ وقت رُوح رِهاڻيون ڪري ڪين اجازت ڏنائون. ويندي مهل سندن والد کي فرمايائون ته ”بُڍل سائين کي اسان جي درگاه تي دست بيعت ٿيڻ لاءِ موڪليو.“

ڏينهن گذرڻ بعد فريد فقير بُڍل سائين جن کي ساڻ ڪري پير سائين جن جي درگاه شريف ڏانهن پيادل رستي وٺي هليا. ۽ درياه تان ٻيڙيءَ رستي پار ٽپڻ جو ارادو ڪري ٻيڙيءَ تي چڙهيا. جڏهن ٻيڙي سِير ۾ پهتي ته ٻڏڻ لڳي. جنهن ڪري سيئي ماڻهو ٻيڙيءَ تي وينل حيران ۽ پريشان ٿيڻ لڳا. فريد فقير سيني ماڻهن کي چيو ته ”ٻيڙيءَ جي بچاءَ لاءِ بُڍل سائين

ڪي سيئي عرض ڪيو تہ خير سلامتيءَ سان پار پهچيءُ پئون.“ پوءِ سمورا ماڻهو ٻُڍل سائين کي عرض ڪرڻ لڳا تہ ”فقير سائين ٻيڙيءَ لاءِ رب پاڪ جي درگاه ۾ دعا گهرو تہ خير سان هلي پار پهچئون.“

پوءِ ٻُڍل سائين جن هڪ شعر جي نموني اناويهن مصرعن سان لولي چئي ۽ ٻيڙي رب جي ٻاجهہ سان پار پهتي. پوءِ ٻُڍل سائين جن فريد فقير سان گڏجي پير سائين جن جي درگاه شريف تي پهتا.

جنهن وقت فقير ٻُڍل سائين جن ۽ فريد فقير پير صاحب حزب الله شاه سائين جن جي حضور پهتا تہ پير سائين بادشاه فرمايو تہ” فريد فقير ! هي روهڙيءَ وارو بيدل فقير تہ نہ آندو اٿي“. فريد فقير عرض ڪيو تہ ” قبلا، هيءُ اسان جي ڳوٺ ۾ واسع فقير جو نينگر آهي. اوهان جي حضور ۾ دست بيعت ٿيڻ آيو آهي. پير سائين بادشاه جن فرمائڻ لڳا تہ ” ڪير جو مٺ تہ پريل آهي پر سانياڻ جي دير اٿس“. پوءِ ٻُڍل سائين ڏي مخاطب ٿي فرمائڻ لڳا تہ” فقير منهنجو هي ڪلهو تہ ڏس. هي زخمي ٿي پيو آهي. تنهنجي جي سڏڻ تي اچي ٻيڙيءَ کي ٻڏڻ کان بچائڻ لاءِ ڏنو اٿم“.

فقير ٻُڍل سائين جن عرض ڪيو تہ ” قبلا! مان بہ وري اوهان جي اولاد ۽ پيڙهيءَ لاءِ ڏينهن قيامت تائين لولي چَئي اٿم“.

دَست بيعت ٿيڻ بعد پير سائين بادشاه هادي سائين جن کي فَرمايو تہ” اوهان آئينده لاءِ هيڏانهن اچڻ ۽ پنڌ جي تڪليف نہ ڪندا ڪريو. جو اسان اوهان سان قيامت تائين ساڻ آهيون. اوهان ڪو بہ خيال نہ ڪندا“. ان بعد ٻُڍل سائين جن پير سائين جن کان موڪلائي سندن حُڪم موجب پنهنجي ڳوٺ آيا ۽ ذات حق جي يادگيريءَ ۾ رهيا.

هَادي بُدِل سائين جَن جي سَخا ۽ تارڪي

بُدِل سائين جن جي دل ۾ هر وقت اهو خيال رهندو هو تہ ”جيڪو بہ مال اسباب آهي. سو رب جي راهہ ۾ خيرات ڪري مسڪينن کي ڪارائي ڇڏجي“.

هڪ دفعي سندن والدين ٻئي ڳوٺ ڏانهن ويا ۽ هادي سائين کي چيائون تہ ” اسان ڳوٺ کان ٻاهر ٿا وڃئون پُنيان گهر ۽ مال جي حفاظت ڪندا“. جڏهن هو روانا ٿي ويا تہ بُدِل سائين جن ڇا ڪيو جو ڳوٺ جي ماڻهن کي سڏائي ڏاند ۽ ٻيو جيڪو بہ مال ڍور ڍڳا هين انهن کي تڪبير ڏيارائون ۽ گاڏي ،ٻاجاري، هر ۽ ٻيا ڪاٺ ڪِلا وَڍائي ديڳين جي ٻاه ۾ ساڙايائون ۽ گهر ۾ جيڪو بہ اناج هيو سو بہ رنڌرائي پسگردائي وارا ،مسڪين ۽ همسايہ گُهرائي ۽ واٿهڙو سڏائي انهن کي ڪارائي ڇڏيائون.
سسئيءَ جي بيتن ۾ بُدِل سائين جن فرمايو آهي تہ؛

ڏهين ڏينهن ڏُکن جا وَرق کُلي پيس واهہ،
سا پڙهي پَروڙي پَاڻ ۾ اندر مَنجهہ اداهہ،
رَمندي وجي رُوح مان ڪري کُستئون ڪاهہ،
گهوريان گهر پُنهل تان هي مڏيون مال مَتاع،
حاضر حضرت شاه هِن تي ڪر ڪا ٻاجهہ بُدِل ڇَوي.

سندن والد صاحب جن جڏهن سفر تان موٽي آيا تہ اهو حال ڏسي هو بہ فقير جي رضا تي راضي رهيا. ان بعد آهستي آهستي عشق وحدت جي اظهاري ٿيندي وئي. پاڻ ڪلام ۾ فرمايو اٿن تہ؛

نينهن ٻدِل نروار ڪيو هاڻي ڪاڏي لڪان؟
”بُدِل سائين“

مثال آهي تہ عشق ۽ مُشڪ لڪي نہ سگهندو آهي. خود ذات حق کي بہ عشق ئي ظاهر ڪيو. پوءِ ڪٿي ٿو لڪي. هڪ دفعي جي ڳالهہ آهي تہ هڪ فقير درگاه تي ٻدِل سائين جن جي تي آيو هادي شهنشاه جن جي فرزند سائين ” فقير عبدالحڪيم “ جن کان پڇا ڪيائون تہ ”بُدِل سائين ڪٿي آهي.“ پر اُن ڏينهن بُدِل سائين جن ڊڪڻ ڳوٺ دعوت ڪائڻ ويا هئا. پُڇا ڪندڙ کي بُدِل سائين جي فرزند فقير عبدالحڪيم اوڏاهن ڏس ڏنو. ان بعد هو بہ اوڏاهن روانو ٿي

ويو. هوڏانهن هادي سائين جن دعوت ڪائي پنهنجي فقير امير بخش ۽ ٻين طالبن سان درگاه ڏانهن ٿي آيا. ته رستي ۾ اهو فقير ٻُڍل سائين جن سان وچي مليو. ڪائنس پڇا ڪيائون ته " ڪير آهين؟" جنهن تي سائل عرض ڪيو ته " منهنجو نالو علي شير آهي. ذات جو جويو آهيان. طالب سائين رڪيل شاه جو آهيان. وينل ڳوٺ جتوئي لڳ ڳڙهي ياسين. مونکي ڪا ضرورت آهي. خدا واسطي هڪ سوء روپيه ڏيو." جنهن تي ٻُڍل سائين جن فرمايو ته " فقير مون وٽ سوء رپيه ته ڪو نه آهن. جيڪو الله جي نالي تي دعوت مان مليو آهي سو وٺ". سائل عرض ڪيو ته" مونکي سوء رپين کان گهٽ نه کپي جو ضرورت پوري نه ٿيندي". پوءِ هادي سائين جن فرمايو ته" مونکي وني هلي ڪتي وڪٽي سوء رپيه هٿ ڪريو". پوءِ سائل ائين به ڪيو جو فقير ٻُڍل سائين جن گاڏي هلائيندڙ کي چيو ته" ڏاند گاڏي موٽائي ڳوٺ وچ". ۽ فقير امير بخش کي فرمايائون ته" اوهان درگاه تي وڃو. منهنجو سرُ خدا واسطي قبول پيو آهي جو مان هن سائل فقير جي پنيان وڃان ٿو پوءِ جاڏي به ڪري."

اڄن تا پير اڳ پايون ڏاڍي ڪنهن ڪست مان ڪاهيون،
ڪوپا ڏين ڪنڌ ڪپايون، اهي گڏ يار سان هوندا.
"ٻُڍل سائين"

پوءِ سائل فقير ٻُڍل سائين جن کي ساڻ ڪري شڪارپور ڏانهن روانو ٿيو. چيائين ته " اوهان کي سوء روپيه تي هلي ڪتي وڪڻان ٿو". اها خبر جڏهن دعوت ڪندڙ سومرن فقيرن کي وڃي پهتي ته اهي هڪدم وني دوڙيا ۽ ٻُڍل سائين جن کي رئيس واه تي شڪارپور جي ٻاهران اچي پهتا. ۽ سائل کي آزي نيزاريءَ سان چيائون ته" اسين تو کي سوء روپيه ڏيون ٿا. ٻُڍل سائين جن جي پچر ڇڏيو".

جنهن تي سائل سوء روپيه وني ٻُڍل سائين جن کي ڇڏيو جو دڪڻ فقير ٻُڍل سائين جن کي وني پنهنجي ڳوٺ آيا. هوڏانهن اها حقيقت جڏهن امير فقير درگاه تي ٻڌائي ته فقير ٻُڍل سائين جن جو فرزند فقير عبدالحڪيم جن پنهنجي فقراه سميت دڪڻن جي ڳوٺ اچي پهتا. سموري حقيقت معلوم ٿيڻ بعد سندن فرزند فقير عبدالحڪيم ٻُڍل سائين جن کي درگاه تي هلڻ لاءِ عرض ڪيو. مگر هادي سائين جن فرمايو ته " اسين هنن سومرن وٽ وڪاڻل آهيون. اوهان درگاه شريف تي واپس وڃو. هاڻي منهنجو اوهان سان ۽ درگاه سان ڪو به واسطو نه آهي". جڏهن سومرن هادي سائين جن کان هي الفاظ ٻڌا تڏهن انهن مڙني عرض ڪيو ته" سائين اسان اوهان کي اهي سوء روپيه راه الله بخشياسون. اوهان پلي درگاه شريف تي پنهنجي اهل اطفال ۽ فقراه سان وڃي خوش خورم رهو" . اهي الفاظ ٿي دفعا عرض ڪيائون. پوءِ پاڻ سائين جن راضي ٿي اتان موڪلائي درگاه شريف تي آيا. هي هُئي سندن سر جي سخا.

ٻُڍل سائين جن جي شادي خانہ آبادي جو سلسلو

جنهن وقت هادي سائين جن جي راز الاهيءَ جي ملڪ ۾ مشهوري ٿي. ان بعد سندن والدين کين شادي ڪرڻ لاءِ چيو. پر پاڻ سائين جن قبول نہ پيا ڪن. نيٺ سائين پير علي سرور شاه جن کان چوايائون. جن جي حڪم موجب پاڻ ٻُڍل سائين شادي ڪرڻ تي راضي ٿيا. کين ڳوٺ مان ئي شادي ڪرايائون. مگر هادي سائين پنهنجي اهلبيت جي ويجهو ئي نہ ويا. نيٺ مجبور ٿي سندن والد ٻيهر سائين پير علي سرور شاه جن کي وٽي آيا. جنهن ٻُڍل سائين جن کي گهريلو زندگي صحي گذارڻ لاءِ زور وڌو. جنهن تي ٻُڍل سائين جن فرمايو تہ " جيڏانهن تيڏانهن هڪ ئي نور ٿو نظر اچي پوءِ گستاخي ڪيئن ڪريان؟"
آخر ڪار پير سائين جي چوڻ تي ٻُڍل سائين پنهنجي اهلبيت جي ويجهو ويا. پوءِ سائين جن جي اولاد جو سلسلو شروع ٿيو.

ٻُڍل سائين جن جو اولاد

ٻُڍل سائين جن کي ٽي فرزند ۽ ٻہ نياڻيون پيدا ٿيا. سندن وڏو فرزند فقير عبدالحڪيم "ننگر ڏٽي بادشاه" هڪ وڏي حال خيال وارا اهل ولايت صوفي درويش هئا. پاڻ ٻُڍل سائين جن جي برقع مٿائڻ کان پوءِ سجاده نشين ٿيا. ٻُڍل سائين جن جو ٻيو فرزند فقير مست محمد مقيم جيڪي پاڻ هڪ قادر الڪلام صوفي شاعر ۽ فنافي الله مرد ڪامل هئا. پاڻ ٻُڍل سائين جن جا وڏ ۾ وڏ منظور نظر هئا. پاڻ اٽڪل چاليهن ورهين جي عمر ۾ پنهنجي والد ماجد ٻُڍل سائين جن جي حياتيءَ ۾ دنيا کان دل ڪٽي عقبىٰ ڏانهن روانا ٿيا. ٻُڍل سائين مٿس پنهنجي حياتي ۾ روزو ٺهرايو جو هن وقت موجود آهي. ٽيون فرزند سائين فقير عبدالڪريم جن سائين فقير عبدالحڪيم جن جي برقع مٿائڻ کان پوءِ سجاده نشين ٿيا. پاڻ هميشہ پنهنجي مستي حال خيال ۾ گذاريندا هئا.

ٻُڍل سائين جن جي صورت ۽ سيرت

هادي سائين جن جو جنهن هڪ دفعو ديدار ڪيو هوندو. سو ئي بخوبي سندن صورت ۽ سيرت جو اندازو لڳائي سگهندو. سندن شڪل شبيهہ ۾ چقمق جي ڪشش رکيل هئي ۽ پيشاني تي نوراني نور پيو بکندو هو. سر مبارڪ جا وار هلڪا هين. سندن ڏاڙهي مبارڪ مٺ جيتري ۽ شهپرن کي سنت نبي ڪريمﷺ جي مطابق اختيار ڪيل هين ۽ منهن

مبارڪ جو خط اصل نہ ونندا هئا. قدم مبارڪ ڪجھ وريل هوندا هين. جنهن ڪري خاص قسم جو بوٽ ٺهرايو ويندو هو. سندن پوشاڪ بہ نهايت سادي هوندي هئي. سر تي تاج مبارڪ، جسم تي ڊگهو چولو يا وقتي صوفين واري ڊگهي الفي، سٺڻ تمام هلڪي پائيندا هئا. اڪثر ڪري ڪپڙن کي ٻير جي ڪلن جو رنگ ڏياريندا هئا. سندن ڪاڌو سادو هوندو هين. جوئر جي ماني، سائي پالڪ ،سرهن جو ساڳ ۽ لسي پت کي وڏيڪ پسند ڪندا هئا. ڪائڻ لاءِ ٿانوء نڪر يا ڪاٺ جا هوندا هين. عام طرح دعوت ڪندڙن کي پنهنجو اهو ڪاڌو قبول ڪرائي پوءِ ويندا هئا. سمهڻ لاءِ سادي رلهي ۽ رهڻ لاءِ ڪکائين جهوپڙي وڏيڪ وڻندي هين. بستري تي ٿڌو وڇائي پوءِ ويهندا يا سمهندا هئا. سارو ڏينهن ڪچهري ڪليل هوندي هين. جيڪڏهن ڪو بہ سوالي ايندو هين تہ ان جو سوال پورو ڪندا هئا. فقراه سان وحدتون ڪندي ڏينهن بسر ڪندا هئا. ۽ شام جو فقراه جي چونڪي ٻڌندا هئا. آواز ڪلام جي ٻڌڻ جو ڏاڍو شونق هوندو هين.

شام جي ننگر هلڻ تائين آواز ڪلام ٻڌي پوءِ جاءِ تي ويندا هئا. خاص گوشائتي جاءِ مقرر ٿيل هين جتي ڪو بہ نہ ويهندو هو. خدمتگار فقير دروازي کان ٻاهر وينا هوندا هئا. پاڻ سادگي جي جنسي مورت هئا. نڪا شيخي نہ ڪا پيري نہ وري بزرگي هين. هميشہ محبت جي مخموري ۾ پنهنجي هردلعزيز اولاد سان گڏ گذاريندا هئا.

ننگر جو عام هوڪو ڏياري مسافرن کي کارائيندا هئا. جڏهن سڀ مسافر ، فقراه ۽ سوالي کائي ويندا هئا تہ پوءِ پاڻ کائيندا هئا. ڏيندا يا ونندا بہ صرف خدا جي نالي هئا. اهو سلسلو اڄ تائين درگاه تي جاري آهي. سندن معتقد مسلمان توڙي هندو آهن. سندن ڪلام ۾ چيل آهي تہ:

هندو مومن هيڪڙو ناهي ويري نہ ڪو وير.
"بُيل سائين"

بُيل سائين جن جي گفتار ۾ خاص قسم جو ميناج هوندو هوءِ طبيعت ۾ پاڻ صلح پسند هئا. درويشي يا فقرائي ڪلام ٻڌڻ سان گهڻي دل هوندي هين. رات جو پوئين پهر ۾ راڳ ويراڳ ٻڌي ڪري گهر ويندا هئا. ڪلاڪن جا ڪلاڪ دلي ۽ يڪتاري تي دردي آلاپون ٻڌندا هئا. سندن فقيرن جو ٽولو رندي ڪلامن ۾ دردي آواز کان اڄ تائين مشهور آهي.

ٻُڍل سائين جن جو مذهب ۽ طريقو

ٻُڍل سائين جن جو مذهب اسلام طريقو صوفي القادري آهي. پنهنجي دل جو مذهب هن طرح بيان ڪيو اٿئون.

عشق وارن جا پنڌ پراهون اوري دين ايمان ميان،
نہ مئن شيعا نہ مئن سني نہ مئن مسلمان ميان،
عشق ڪري آيو جنگي جلوو، هوش عقل حيران ميان.
”ٻُڍل سائين“

مطلب تہ درويش جي دل ۾ هڪ اکر الف جو سمايل هو ۽ سندس ساري باطني هستي نوراني نور سان پرپور آهي. انهيءَ هوندي بہ عام ڪي هدايت حق پرستي يعني شريعت محمدي ۽ مذهب جي پابندي لاءِ سخت تاڪيد فرمائيندا هئا. ڇوتہ فقير سالڪ جو ڪم آهي شريعت جي پابندي. ورنہ هو راهہ سلوڪ تان ٿڙي وڃي ٿو. ٻُڍل سائين جن جي زندگي سالڪي ۽ مستيءَ جي حيرت انگيز ملاوٽ هئي.

سندن هيڪڙائي جو زنده مثال هي آهي جو سڄي دفتر ديوان ۾ ڪنهن مذهب ، مُلن ، شيعن يا سُنين تي ڪنهن بہ قسم جو حملو ٿيل نہ آهي. نہ وري اهل بيت اطهر جو نالو ڪنهن بہ شعر ۾ ڪو بي ادبيءَ سان نالو نہ آندو اٿن جئين اڄ ڪلهہ جا شاعر ڇون ٿا.

اهو خاص سندن ظاهري ثُبوت آهي تہ شرع محمدي موجب ڪنهن بہ مذهب يا ڌرم تي حملو ڪرڻ جائز نہ آهي.

هَر صُورت دَي وِچ يار آيا، واه دلبر ڪر سينگار آيا.
” ٻُڍل سائين“

شهنشاه بُڊل سائين جن جو دنيا مان برقعو مٽائڻ

بُڊل سائين جن ساري حياتيءَ ۾ اهڙي ڪا بہ وڏي بيماري ڪانہ ڏٺي.

هڪ ڏينهن هادي سائين جن هڪ مٽ پاڻيءَ جو اُن کي منو ڪرايائون ۽ فرمايائون تہ " هي پاڻي فقراه ۾ ورهايو. پر اهو ورهائي جيڪو هن جاءِ تي ويهندو". پوءِ پنهنجي وڏي فرزند فقير عبدالحڪيم کي گهرائي اُتي ويهاري پاڻ دعا گهريائون تہ" منهنجا مالڪ پاڪ منهنجي اولاد کي ايترو ميناج ۽ نينهن جو نشو ڏي جهڙو هن مٽ ۾ آهي. ۽ پاڻ فرمايائون تہ " سڀني فقراه کي هڪ هڪ پيالو پياريندو وڃ. جيئن هن پاڻي ۾ ميناج آهي تيئن منهنجي فقراه جي پاڻ ۾ ميناج ۽ محبت قيامت تائين قائم رهي". جنهن تي سائين فقير عبدالحڪيم عرض ڪيو تہ" سائين ڪيترا طالب هن وقت موجود نہ آهن". پاڻ فرمايائون تہ " انهن کي مان باطن ۾ محبت جو پيالو پياريو اٿم". پوءِ اهو منو پاڻي فقراه ۾ ورهايو ويو. فقراه کان اها ثابتي ملي تہ انهيءَ ٽائيم تي جو فقراه جتي بہ هيو تہ باطن ۾ منو پيالو پياريو ويو.

وصال وقت پنهنجي پٽن ۽ اولاد کي وصيعت فرمايائون تہ" ننگر قائم رکجو، دُئي ۽ لالچ کان پري پڄجو. هڪ ئي نظر سان مخلوق کي ڏسجو. مسڪينن ۽ محتاجن جي سار سنڀار لهجو. تہ الله سائين ۽ حضور پاڪﷺ جن جي ٽولي ۾ اوهان سُرخرو رهندوءِ.

بُڊل سائين جن ڳالهائيندي سڀني فقراه کان موڪلائي هن فاني دنيا مان سال 12 اڪٽوبر 1939 ع بمطابق 1358هجري مهيني شعبان جي 27 تاريخ خميس ڏينهن جمع رات برقعو مٽائي دارالبقا طرف روانا ٿي ويا.

بُڍل سائين جن جون ڪجھ ڪرامتون

هڪ ڏيهاڙي سائين فقير عبدالحڪيم جن ڳالھ ڪئي تہ ”رات جو پنهنجي بستري تي سمهل هوس تہ اوچتو منهنجيون اکيون کليون. ڇا ڏسان تہ ساري جاءِ روشن آهي ۽ هُو هُو جو آواز پيو اچي. بستري کان اٿي ڏٺم تہ بُڍل سائين جن جنهن جاءِ ۾ رهندا هئا اتان نور جي روشني وانگر هڪ بئي پنيان روشنيءَ جا اُولا نظر آيا. جڏهن ان ڪوٺيءَ جي پرسان پهتس تہ بادشاه بُڍل سائين بستري تي آرامي آهن. دم جي ڪڍڻ سان هر هڪ دم جي پنيان نوراني روشني جا اولا جاري آهن.“ هي هو سندن آرام.

پهرين روايت

نصير فقير ڳالھ ڪئي تہ مان سائين جن کي عرض ڪيو تہ ”هي جو هزارين خلق اوهان جي ديدار لاءِ منتظر آهي. ان ۾ ڪهڙو راز آهي. اسان تہ آج ڏينهن تائين ڪجھ بہ نہ ڏٺو آهي.“ سائين بڍل جن فرمايو تہ ” ادا، ڪڏهن نہ ڪڏهن ڏسندين.“ ڪجھ ڏينهن گذرڻ بعد اسرُ جي وقت بُڍل سائين جن نصير فقير کي حڪم ڪيائون تہ ” ادا، ڪونئرو پري اچ.“ جڏهن نصير فقير ڪونئرو پري واپس موٽيو تہ هادي سائين جن ظاهري صورت بدلائي اصلي صورت ۾ تي وينا. بُڍل سائين مان نڪرندڙ روشنيءَ سان ساري جاءِ پرپور روشن ٿي پئي. جڏهن نصير فقير جي نظر انهيءَ نور تي پهتي تڏهن هو بيهوش ٿي ڪري پيو.

تجلي ويکھ کي موسیٰ رهيا مدهوش مستي سي،
شعاع شمع کي اوپر پلٽ پروان آيا هي،
”سچل سائين“

جڏهن انهيءَ نوراني پرتوَ جو تاب حضرت موسیٰ عليہ السلام جهڙي مرد کي بيهوش ڪري ڇڏيو تہ نصير فقير ويچاري کي ڪهڙي طاقت آهي جو هوش ۾ رهندو. صبع جو نصير فقير جڏهن هوش آيو تہ بُڍل سائين ان فقير کي چيو تہ ” اسان وٽ اهائي ملڪيت آهي. جنهن لاءِ ماڻهو حيران آهن.“ پاڻ سائين جن هڪ شعر ۾ فرمايو اٿن تہ.

دلبر ساڈي ديري آيا عشق ڪيا آواز اتي،
نوري نين حضوري چايس رمزن لايا راز اتي،
جن ملائڪ حوران پريون ماڻهو ٿيا مشتاق اتي،

شمس قمر تاري ڪتيان ٻهون چپاون تاب اتي،
مور مرنگھه ٻيا سهسين پکي نوڙي ڪن پيا ناز اتي،
رمز لڳي دل راضي ٻازي تاڙيون ڪليا طاق اتي،
صحيح بيدل پڙهه ياد هميشه ڪلمه محمد پاڪ اتي،
" ٻيدل سائين"

ٻين روايت

مولوي گل محمد بروهي وينل ناڙي بلوچستان ڳالهه ڪيائين ته هڪ دفعي سائين جن جي حضور ۾ ڪلام پئي چيائون ته...

الف اندر ۾ ڪيو اجارو اڀريو سج حقيقت وارو،
ٽيا نسورو نور، عاشق محبت ۾ مخمور
" ٻيدل سائين"

جڏهن اهوڪلام ٻڌو ته ٻيدل سائين جن کي عرض ته " قبلا! اهو حقيقت جو سج ڪهڙو آهي. پاڻ فرمايائون ته" مولوي صاحب ڪڏهن نه ڪڏهن ڏسندين."

هڪ رات چا ڏسان ته سج اڀريو بيٺو آهي سارو ملڪ روشن ڏسڻ ۾ پئي آيو. پر اندر جاين ۾ به اهڙي روشني آهي. وڻن ۽ جاين جو پاڇو به ڪو نه هجي. سوجهرو ئي سوجهروهو. مان سمجهيم ته سج اڀريو آهي ۽ رات گذري وئي آهي. وضو ڪري قرآن پاڪ جي تلاوت ڪرڻ وينس. تلاوت پوري ڪري اٿيس. ان کان پوءِ ماڪو فقير ٻيدل سائين جن جي مال جي رکوالي ڪندو هو .ان کي وجي اٿاريم ته " سج اڀري ويو آهي. ڪير ڏهي دروازي تي پهچاءِ." اهڙي طرح درگاه تي رهندڙ ٻين فقيرن کي به اٿاريم ته " چا ٿيو آهي. اٿو جو اجان نند پيا آهيو. سج اڀري ويو آهي. گهڻي گوڙ ۽ شور ڪرڻ کان بعد ڏسان ته سج ته آهي ئي ڪو نه. رات آهي آسمان ۾ تارا بيٺا آهن. اهو ڏسي ڏاڍو حيران ٿيس. صبح جو جڏهن هادي سائين جن اچي تخت تي وينا ۽ پاڻ فرمايائون ته رات جيڪوڪجهه ڏٺئه اهو اتي حقيقت وارو سج. جيڪو تو ڏٺو." مون عرض ڪيو ته " برابر قبلا ڏٺم."
پاڻ وڌيڪ فرمايائون ته " مولوي صاحب جيڪڏهن اهو راز فاش نه ڪريو ها ته اها روشني قيامت تائين ڏسندو رهين ها.

ٽين روايت

بچل فقير جيڪو پاڻ درگاه جي فقيرن مان هو. هڪ دفعي چيو ته ”هڪ مائي سوال ڪٿي آئي. جنهن اچي هادي سائين جن جي حضور ۾ عرض ڪيو ته“ سائين مان رُڪن جي پر ۾ وينل آهيان. منهنجو ڏهن ٻارهن ورهين جو پُٽ گم ٿي ويو آهي. جنهن کي ٻارهن مهينا ٿيندا. الله جي نالي تي مونکي پنهنجو پٽ لهي ڏي. جيسين نه لهي ڏيندؤ تيسين نه ويندس.“ ڪيترن ڏينهن کان مائي سوال ڪندي رهي.

هڪ ڏينهن هادي سائين ٽڙ ڪرڻ لاءِ ميٽ جسم مبارڪ کي لايون وينا هئا ته مائيءَ اچي کين ڏاڍو ستايو. جنهن تي بُدِل سائين مائي کي فرمايو ته“ درگاه کان ٻاهران جهنگل ۾ ڏس. متان ڪاٿهين تنهنجو پٽ ليي وڃي.“ سندن فرمان موجب مائي ٻاهر نڪري جهنگ جي طرف کان ڏسي ته سندس پٽ وائڙن وانگر هيڏي هوڏي بينو نهاري. پنهنجي ماءُ کي ڏسي ساڻس اچي مليو. ماءُ پڇيس ته ” ڪاٿي هئين.“ سندس پٽ چيو ته ” مان رلندو پنندو وڃي لاهور ۾ پهتس اتي اوچتو هڪڙو فقير جنهنجي جسم تي ميٽ ٿڦيل هو تنهن منهنجي ٻانهن ۾ هٿ وجهي هٿ اچي ڇڏيو آهي. هي سندس ميٽ واري هٿ لڳڻ جو ڏوري تي نشان اٿم.“ مائي چيس ته ” اهو فقير سڃاڻيدين؟“ ڇوڪري وراڻيو ته ” هائو سڃاڻندس.“

ڇوڪري کي وٺي هاديءَ سائين جن جي حضور آنداين. پري کان ڏسي ڇوڪري چيو ته ” هي اهو فقير آهي جنهن مونکي هٽ آندو آهي.“

چوٿين روايت

بچل فقير ڳالهه ڪئي ته هڪڙي رات درگاه واري بنگلي ۾ هادي سائين جن سان ڪوٺيءَ ۾ وينا هئاسون ته اوچتو بدِل سائين جن ڪٺ تان اٿي دروازه جي چائٺ تي پير رکي، هٿ جو اشارو ڪري ۽ وري اچي ڪٺ تي وينا. ٿوري دير بعد وري به ساڳيءَ طرح ڪيائون. جنهن تي بچل فقير عرض ڪيو ته ” سائين هي ڪهڙو راز آهي؟“

بُدِل سائين جن فرمايو ته“ هن وقت ڪوئٽه ۾ زلزلو ٿي رهيو آهي. منهنجو طالب يعقوب فقير بروهي مچ جو وينل هن وقت ڪوئٽه ۾ ترسيل هو. ان کي شهر کان ٻاهر ڪڍي زلزلي کان

بچايم.“ ڪجھ ڏينهن گذرڻ بعد يعقوب فقير درگاه تي آيو. ڪانئس پڇا ڪئي ويئي. جنهن حقيقت ٻڌائي تہ ”ڪوئٽہ ۾ ننڊ پيو هوس تہ ڪنهن شخص اتان ڪڍي شهر ڪان ٻاهر جبل تي پهچايو. مان اتان اٿي وري شهر ڏانهن هلڻ جي ڪوشش ڪيم. وري هٿ وجهي مونکي فرمايائون تہ مان تنهنجو مرشد آهيان ان لاءِ تو کي بچايان ٿو.“

پنجين روايت

بچل فقير ڳالھ ڪئي تہ هڪ فقير ذات جو بڪيجہ لڳ ڪوٽ سلطان جي ويٺل سائين جن جو مريد هو اهو حج مبارڪ تي ويو هو. حج تان موٽي اچڻ بعد درگاھ تي گھمڻ آيو ۽ اچي حضور جن جي قدم بوسي ڪئي. ۽ سائين جن کي عرض ڪيائين تہ قبلہ رهبر سائين! اوهان گھڻا حج ڪيا آهن. انهيءَ تي پاڻ فرمايائون تہ مان اتي وينو آهيان ۽ ڪڏهن بہ حج تي ڪونہ ويو آهيان. جنهن تي ان شخص عرض ڪيو تہ سائين حج ڪرڻ وقت ڪعبہ کي طواف ڪندي مون اوهان کي روبرو ڏٺو تہ اوهان بہ حاجين سان گڏ طواف پئي ڪيو.

ڇهين روايت

هڪ مائي نالي جيئندي ذات پٺا ويٺل شڪارپور جي فقير سائين جن جي واقف ۽ درگاھ تي ايندڙ هئي. اها مائي حج تي وئي ۽ ست سال اتي رهي پئي. ست سالن کان بعد هوءَ وطن واپس آئي. ۽ هادي سائين جن وٽ ملڻ لاءِ آئي. قدم بوسي بعد هُن عرض ڪيو تہ سائين مون هر هڪ حج تي ڪعبتہ الله ۾ هميشہ اوهان کي پئي ڏٺو ۽ روضہ پاڪ ۾ هر جمع تي اوهان جو ديدار ٿيندو هيو. جنهن تي تي رهبر سائين جن فرمايو مان تہ حج تي ڪونہ ويو آهيان. جنهن تي مائي حاجياڻي کي جوش آيو. ۽ چوڻ لڳي تہ مان ست ورھ اوهان کي بيت الله ۾ هر جمع تي روضي اطهر ۾ ڏسندي هيس...ڇا مان ڪوڙ ٿي هڻان؟ جنهن تي پاڻ فرمايائون تہ مائي اهو راز فاش نہ ڪر. انهن ڳالھ کي پاڻ وٽ رک. اهڙيون ڪيتريون حج تي ويندڙن حاجين ثابتيون ڏنيون.

ستين روايت

يعقوب فقير ڳالھ ڪئي تہ جنهن وقت بڍل سائين جن جي ڪرامات جي دنيا جي جهان جو ظهور ٿيو. عام طرح ماڻهن اوهان ڏي وجوع ڪرڻ شروع ڪيو. ان وقت ڪن ماڻهن کي تعصب ٿيو تہ انهيءَ فقير کي هلي قتل ڪري اچئون. انهيءَ ارادي سان هڪڙي ڏينهن بہ

ماڻهو هادي سائين جن جي ڪچهريءَ ۾ آيا. فقير سائين جن انهن ماڻهن جو آدر ڀاءُ ڪيو. ۽ يعقوب فقير کي چيائون تہ ڪونئرو ڪڻ تہ ٻاهر هلئون. ۽ انهيءَ ٻنهن ماڻهن کي بہ چيائون تہ تہ هلو تہ ٻاهر چڪر هڻي اچئون. پوءِ جهنگ ڏانهن روانا ٿيا. جڏهن جهنگ ۾ پهتا تہ يعقوب فقير کان ڪونئرو وٺي پاڻ انهن کان جدا ٿي ڪنهن وڻ جي اوٽ اولي ۾ وڃي ويٺا. انهن ماڻهن ڏٺو تہ هينئر فقير کي قتل ڪرڻ جو نادر موقعو آهي. سو پاسو وٺي ان جاءِ ڏانهن روانا ٿيا. اجا اچي ڏسن تہ فقير صاحب جن جو جسم مبارڪ ست ٽڪر ٿيو پيو آهي. اهو حال ڏسي عبرت ۾ پئجي پوئتي موٽي اچي يعقوب فقير سان بيٺا.

پوءِ گهڻي دير بعد پاڻ واپس آيا. انهن ماڻهن کي پاڻ فرمايائون تہ اوهان جنهن مقصد لاءِ هتي آيا آهيو اهو پورو ڪيو. جنهن تي انهن ورندي ڏني تہ اسان کي خدا واسطي معافي ڏيو.

جنهن تي فقير صاحب جن فرمايو آهي:

رڳ رڳ اندر ڏي ريلا لڳڙا بره سا ميلا
آيا دم دم ڪسڻ دا ويلا وڃي گهور ساڻ گهايو
”بيدل سائين“

اٺين روايت

فقير صاحب جن سئو ورهيہ جي اندر ٻاهر جا هيا. پيرسن جي ضعيفي جي ڪري تڪليف اچڻ کان فقراه پيار وچان هادي سائين جن کي درگاه کان حويلي جي دروازي تي ۽ حويليءَ جي دروازي کان درگاه تائين کٽ تي آڻيندا ۽ پهچائيندا هئا.
هڪ ڏينهن دستور موجب جيئن جو چار فقير کٽ کي ڪٽڻ لڳا تي کٽ کڻي نہ سگهيا. ان بعد ٻين فقيرن کي سڏيندا ويا تہ جيئن هو کٽ کڻڻ ۾ مدد ڪري سگهن. تان جو آهستي آهستي جيڪو بہ فقراه چاليهہ پنجاهہ ڄڻا هيا. سي بہ کٽ کڻي نہ سگهيا. تنهن تي فقير صاحب جن کلي فرمايو تہ ” ابا ننا کڻي سگهو ڇا؟ چڱو ڀلا هاڻي کڻو.“ پوءِ دستور موجب چار ڄڻا کٽ کڻي حويلي جي دروازي تي پهچائي آيا. جنهن تي فقير صاحب جن پاڻ هڪ ڪلام ۾ فرمايو اٿن تہ:

باري بار بره جو آيو بسم الله ڪري سر تي چاتم

آيا نينهن نواب.....
"بيدل سائين"

نائين روايت

ميان داد فقير ڳالهه ڪئي تہ رهبر سائين جن پنهنجي زبان مبارڪ سان فرمايو تہ "ميان داد، اسان ڪنهن طالب کي گهر ڪريون تہ هزار ڪوهن جي فاصلي تان باطني راز سان گهرائي عشق وحدت جي عنايت ڪري سگهون ٿا. جنهن کي نہ گهرئون تہ درگاهہ شريف تي آيل ماڻهوءَ کي بہ اهڙا وسوسا دل ۾ وجهي عشق وحدت جي راز کان محروم ڪري سگهون ٿا."

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ

جنهن کي اسين گهريو آهي ۽ گهرندا سون اهو هن محبت جي ميدان ۾ اچي عشق الاهيءَ جو طالب ٿيندو ۽ عشق الاهيءَ جو ونڊ ونندو.

عشق اول درد دل معشوق پيدا مي شود
گرنہ سوزد شمع تا پروان شيدا ڪئي شود

"شيخ سعدي"

اهڙي طرح اچ تائين ڏٺو ويو آهي من ۾ طلب رکي ڪيترا ماڻهو پري اوري کان اچن ٿا تہ ڪن سان عشق وحدت جي ڀلائي ٿيندي رهي ٿي ۽ ڪي جهڙا اچن ٿا تهڙا واپس وڃن ٿا.

جنهن مان ثابت ٿئي ٿو تہ سواءِ گُهر جي عشق وحدت جي ڀلائي ۽ عنايت ٿي نٿي سگهي بيشڪ ڪي ڪامل قلندرن ۽ قطبن جي اهي ڪم آهن ٻيو ائين نہ ٿو ڪري . باقي عاشقن جو درجو انهن سيني کان اڳاهون ۽ اعليٰ آهي ڇو تہ جن پنهنجو سر سجاتو اهي سڀ ڪجهہ ڪري سگهن ٿا. جنهن تي هادي سائين عنايت ڪري اهي هي روحاني منزل ماڻيندا آهن.

جي سڃاڻين پاڻ کي ساڳي آهين سلطان تون
عبد جو اولو ڪري آئين ٿي انسان تون

حديث: من عرف نفسه فقد عرف ربه
حديث: من لهل مولا فل هل كل

ڏهين روايت

هڪ دفعي جي ڳالهہ آهي تہ ميان داد فقير حضور اقدس ۾ عرض ڪيو تہ "مالڪ سائين، طالبن تي عشق وحدت جي عنايت ڪريو." پاڻ فرمايائون تہ " عشق وحدت جي پلائي سڀ ڪنهن طالب سان نہ ٿيندي آهي. جيستائين طالب ۾ عادتون ۽ دلي گُهر پيدا نہ ٿيندي. پر جي پلائي ڪريان تہ ساري جهان سان پلائي ڪري سگهان ٿو. جنهن وقت اها جزبات پيدا ٿيندي آهي تہ هڪدم پلائي ڪندو آهيان. ۽ جي پلائي ڪندو آهيان تہ ان جي عيب ثواب ڏانهن بہ نہ ڏسندو آهيان. راضي بہ خسيس نقطي تي ٿيندو آهي ۽ ناراض بہ معمولي ڳالهہ تي ٿيندو آهيان. ڪنهن جي سفارش ڪي نہ ڏسندو آهيان. پر جنهن سان ٻاجهہ ڪيان تہ پنهنجي وس ۾ آهي."

پورو ٿيو